

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Nummotheca Principum Austriae

ex gazis Aulae Caesareae potissimum instructa, & aliunde aucta, quae a prima aetate, qua in Austria cusa fuit moneta Sub Babenbergicae Stirpis Marchionibus, Ad Usque Habsburgicae Gentis Principes, Lineae Hispano-Austriacae, Huiusque Masculum Ultimum Carolum II. Regem Hispan.

Complectitur tabulas aeri incisas num. XLI

Herrgott, Marquart

Friburgi Brisgoviae, 1753

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-241482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-241482)

Tab. V. *tera*) REX. Icon Regis fere ut num. LII.

Aversa num. LIII. respondet. *M. D. de FRANCE & S. B. ar. pond. semunc. florenus scilicet.*

LX.

FERDINANDVS. E. *lectus* R. *omanorum* IMPERATO. *r.* Effigies Cæsaris ad medium pectus, cataphracta mur. ti, capite corona Imperiali tecto, & ad lævam converso.

Aversa, sine inscriptione, continet aquilam bicipitem coronatam, pectore gerentem clypeum, torque aurei velleris cinctum: hic quadripartitus est, repetita *Hungaria* & *Bohemia* insignia referens, quibus imposita parmula scutaria, tesseriis provinciarum *Austria* inscriptis.

Nummus isthic per errorem hic loci collocatus est. Non enim ad nummos, usui communi destinatos, sed ad augustiores illos, quos Iconicos aut Mnemonicos vocare solemus, pertinet: quanquam qua occasione prodierit, cum nota chronologica destitutus sit, tam facile edici non possit. Quod si tamen coniecturæ locus, videtur anno 1558. quo FERDINANDUS in Imperatorem Romanorum electus est, signatus; quippe quod magnam similitudinem gerat cum illo, quem num. XXVII. produximus. *M. S. B. ar. pond. 3. dr.*

LXI.

FERD: *inandus* D: *ei* G: *ratia* R. *omanorum* IM. *perator* *semper* AV. *gustus* G. *ermanie* H. *ungaria* BO: *hemie* REX. Effigies Cæsaris armati, dextra sceptrum, si-

nistra globum *Imperii* cruciferum, cui nota valoris 10. *crucigerorum* inscripta, tenentis, capite corona Imperiali tecto, & sinistrorsum converso.

FERDINANDUS I. IMP.

In postica tituli Imperatoris more solito sic continuantur: INF: *ans* HISP: *aniarum* ARCHID: *ux* AVS: *trie* D: *ux* B. *urgundia* 1564. Aquila *Imperialis* biceps, pectore gerens scutum coronatum quadripartitum, insignia *Bohemia* & *Hungaria* decussatim repetita continens, quibus in medio imposita est parmula scutaria *Castilia*.

Nummus itaque iste Bohemicus est; quod & parmula in imo adversæ comprobatur, ad legem monetariam, in regno Bohemix anno 1561. promulgatam, cufus. *M. Imp. ar. pond. 1. dr.*

LXII.

† FERDINAN. *di* PRIN. *cipis* ET. INF. *antis* HISPAN. *niarum*: & in aversa: ARCHID. *ucis* AVST. *ria* COMIT. *is* TIROL. *is* *moneta*.

Antica FERDINANDUM armatum, pileo Archiducali tectum, specie admodum iuvenili exhibit, in cuius dextra sceptrum, in crucem desinens, cernitur, sinistra capulo gladii bellatoris inverfi, imposita.

In aversa crucem conspicimus, ad extremum usque nummi marginem pertingentem, in cuius quatuor angulis parmulae, quæ primo loco *Tyrolis*, deinde *Austria*, *Castilia*, & *Burgundia* insignia præferunt, observantur. Id quod nummum in *Tyrolis* cufum arguit; maxime cum ad *Archiducis* solus *Comitis Tyrolis* titulus adiiciatur.

Simi-

FERDI-
NANDUS
I. IMP.
2

Similem nummum ponderis unius unciae recenset HANTHALERUS (a) hoc tantum notato discrimine: quod quatuor partium non in angulis, sed in clypeo quadripartito & cruci imposito, reperiuntur.

Ceterum nummi typum, ab HANTHALERO, allatum, adseruat quoque museum *Buolianum* pond. I. unc. HANTH. *VV. M. in frontisp. n. 17. & p. 21. M. S. B. ex ar. satis puro, pond. I. dr.*

LXIII.

FERDINANDUS D. EI G. RATIA ROMANORUM HVN. GARIAE BOEMIAE REX. Caput Regis coronatum, ad pectus, cum lorica, a dextris sinistrorsum.

Sequuntur in averfa tituli reliqui INFANS HI. SPANIARUM ARCHIDUX AVSTRIAE 1551. Aquila simplex umbonem implet: in margine quatuor crucis partes extremae comparent. *M. S. B. ar. pond. 1/2 dr.*

LXIV.

FERDINANDUS DEI GRATIA IMPERATOR. Caput FERDINANDI, pileo opertum, ad medium pectus, cum toga, ad laevam conversum.

SIGISMUNDUS DVX AVSTRIAE. Caput SIGISMUNDI ad pectus, cum lorica, capite pileo Ducali obtecto, dextrorsum respiciente.

Nummus hic restitutis accensendus est, nec ad usuales pertinet; SIGISMUNDUS enim Dux Austriae FRIDERICI IV. filius, Comes Tyrolis & Alfatiae, extremum diem suum iam clauserat anno 1496. FERDINANDUS vero I. Imp. lucem primum as-
(a) Wiener - Münz p. 22.

pexit anno 1503. cumque in epigraphe titulo *Romanorum Imperatoris* mactetur; certum fit, nummum hunc ante annum 1558. quo is Caesaris dignitatem assumpsit, non fuisse percussum. *M. BUOL. ar. pond. I. dr.*

LXV.

FERDINANDUS D. EI G. RATIA ROMANORUM VNG. ARIAE REX 1537. Scutum maius quadripartitum: primus & secundus quadrans continent insignia Hungariae, tertius Dalmatiae, & quartus Bohemiae tesseras inscriptas habent: in medio imposita formula *Austriaca*.

PATRONA. VNGARIAE. Imago Beatissimae Virginis, Divinum puerulum tenentis. Ad dextrae sigla KB, de quibus alias dictum.

Satis liquet hunc nummulum, qui ad monetarum genus, quas *cruciatos* appellare solemus, pertinet, in Hungaria fuisse signatum. *M. S. B. arg. prob.*

LXVI.

FERDINANDUS I. IMP. ERATOR AVGUSTUS: reliquis exesis. Aquila biceps coronata, globum pectore gerens, in cuius parte inferiori numerus, valorem monetae denotans.

ARCHIDUX AVSTRIAE DVX SILESIAE. 1561. Parmula, supra crucem posita, aquilam inscriptam refert.

Ipsa tessera scutaria & titulus *Ducis Silesiae* satis edocent, in qua provincia moneta haec sit percussa. *M. S. B. ar.*

LXVII.

Scuta coniuncta, quod a dextris est, fasciam *Austriacam*, hoc

Tab. V.

Tab. V. hoc a sinistris leonem quasi *Habsburgicum* repræsentat. In imo figla F. FERDINANDI nomen notat. Æra Christi supra inscripta 1531.

Minoris etiam valoris monetam, *obulos*, qualis hic est, apud DEWERDECKIUM typis expressos habes (a): quin ibidem reperies quoque nummos aureos regnante FERDINANDO in Silesia cusos (b), cum titulo *Ducis Silesiæ & Marchionis Moraviæ*. Sed hæc Viro Eruditissimo de ROSENTHAL, qui data opera de nummis Bohemiæ agit, examinanda & publicanda relinquimus. *Ibid. ar.*

NUMMI

AD HISTORIAM FERDINANDI I. PERTINENTES.

LXVIII.

Priorem nummi partem hæc inscriptio implet: TVRCK. BLEGERT. WIENN DEN. XXIII. TAG SEPTEMBER ANNO. D. 1529. i. e. *Turca VViennam obsidet die XXIII. Septembris anno Domini 1529.*

In postica scutum maius coronatum, quadripartitum: I. & IV. quadrans fascias *Hungaricas*. II. & III. leonem *Bohemicum* referunt. His superimpositæ parmulae, altera maior, *Hispaniarum* tesseras, altera minor, *Burgundia & Belgii* symbola exhibens. Ad tres angulos inferiores clypei minores, *Austria, Burgundia & Styria*, interfertis flammulis, ex torque aurei vel leris depromptis, comparent.

TOM. II. P. II.

(a) Siles. numif. p. 112. tab. I. n. 8.

(b) Ibid. n. 7.

(c) Anonymus apud SCHARDIUM Tom. II. p. 1027.

(d) Hist. lib. XXVIII. p. 227.

Qui ad historiam FERDINANDI I. faciunt nummi, inter eos ponendus est hic, cum tribus mox sequentibus typis, qui factum memoria dignum posteris conservant.

FERDINANDUS I. IMP.

SOLIMANNUS quippe *Turcarum* Imperator, a *Ioanne*, *Transilvaniæ* WAYWODA, sollicitatus per *Hieronymum* LASCUM Polonum, anno 1529. innumero cum exercitu per *Ungariam* tendit in *Austriam*, & primariam regionis urbem *Vindobonam* obsidione cinxit; sed cum milites præfidiarii Germani, quorum præcipui Duces erant *PHILIPPUS Palatinus* Princeps, & *NICOLAUS Comes de Salm*, fortissime stationem defenderent, re infecta discedere coactus fuit (c).

Hanc obsidionem mense Septembri inceptam fuisse, satis convenit inter scriptores, de die vero haud paullo dissident. *Paulus Iovius* (d), & *SLEIDANUS* (e) Idus Septembres assignant. Quibuscum facit *BOKSCHAY* (f) in chronologia *Regum Hungariæ*; cum e contrario *SIGLERUS* diem XVII. ponat (g). Aliter supputat, qui celebrem hanc obsidionem data opera descripsit, laudatus *Anonymus* auctor apud *SCHARDIUM* (h): *Turcarum* *Cæsar*, inquit, *mira celeritate VViennam versus contendit, eamque vicesima secunda die Septembris nona hora ante meridiem, aliquot millibus equitum absque ulla intermissione, quoad reliqua immensi exercitus moles conflueret,*

E obe-

(c) Lib. VI. p. 174.

(d) In append. ad BONFINIUM p. 683.

(e) Apud BELIUM in apparat. ad hist. Hung. p. 68.

(f) Loc. mox cit. p. 1209.

c

d

e

f

g

h

FERDINANDUS I. IMP. *obequitari, tentarique fecit.* Hunc Anonymum a veritate propius abesse, probat præsens hic nummus, qui initium obsidionis ad tertium & vigesimum Septembris consignat, ac unico duntaxat die ab eo dissentit.

Hic enim cum re ipsa natus, potiori fide dignus est, adeoque litem dirimit. Porro uterque, & nummus & Anonymus, facili negotio componi possunt: si alterum de primis exercitus præcursoribus, ut verba mox recitata persuadere videntur: alterum vero de maiori, quæ identidem deinceps supervenit, multitudine, accipiamus. Ambo denique de prima urbis invasione, seu circumfessione, non de ipsa, quæ operibus fieri solet, oppugnatione intelligendi sunt. Hæc namque primum tertio post die initium sumpsit, ut Anonymus sæpe laudatus hisce verbis monet: *Obsessa autem Vienna est xxvi. Septembris* (a). *M. Imp. ar. pond. 3. dr.*

LXIX. LXX. LXXI.

Caput Regis coronatum, ad humeros cum paludamento, antiquorum more: sinistrorsum respiciens, adiecto hinc & inde numero anni 1529. ad subiectam inscriptionem, pertinente: TVRCK. BLEGERT. WIENN. id est: *an. 1529. Turca Wiennam obsidet.*

Aversa crucem exhibet, in cuius quatuor angulis totidem parmulae, ut videtur, coronatae, *Hungaria* videlicet *Bohemia*, *Austria* & *Castilia* comparent. *M. S. B. & BUOL. au. pond. 1. duc.*

(a) pag. 1212.

(b) Supplem. I. ad recens aperta grosso-

Alter altera facie easdem parmulas, coronis destitutas, priori vero similem inscriptionem, transposita duntaxat nota chronologica, atque ommissa Regis effigie, repræsentat. *M. S. B. ar. pond. 1. dr. LOCHN. an. 1737. p. 193. LUCK. p. 69.*

Tertius priori facie scutum *Austriae*, pileo Archiducali tectum, refert, absque epigraphe. Quæ hinc & inde visuntur parerga, ornatus causa adposita sunt.

In averfa eadem, quæ numero præcedenti, legitur inscriptio. *M. BUOL. ar. pond. tertia pars unius dr. LOCHN. l. c.*

Sunt quidam, fat scimus, qui huiusmodi nummos non FERDINANDO, sed CAROLO eius fratri tribuunt: tum vero definire nolunt, an ii durante obsidione ob penuriam pecuniæ percussi fuerint? (b) Prius illud non moramur; cum quilibet ex *Hungaria* & *Bohemia* insignibus, imo ex ipsa Regis effigie, videat, eosdem FERDINANDO adjudicandos. Quod ad secundum spectat, nobis quidem credibile non fit, regiam sedem Vindobonam, uno duntaxat mense, (nam Turcas xxv. Octobris discessisse testatur Anonymus (c) supra laudatus, quanquam IBRAHIM Bassa, cum LX. millibus, primum die xxviii. eiusdem mensis SULTANUM, ut idem auctor est, insecutus fuerit) obsidione pressam, nummorum egestatem sensisse, ut pro sustentando commercio, de signanda moneta, necessitatis causa, vulgo *Nothklippe*, cogitandum

rum scrinia p. 109.

(c) pag. 1216. & 1217.

Tab. v. dum fuerit. Quin elegantia ty-
porum, atque operosa tot scu-
torum designatio (quod cum
primis de nummo, num. LXVIII.
adducto, intelligi volumus) &
æs nobilius, puta aurum & ar-
gentum, ex quo signati sunt,
summomere suadent: eos me-
morix causa signatos fuisse. Et
si eos ex post temporis ad com-
munem deductos usum fuisse,
haud negandum videatur.

LXXII. LXXIII. LXXIV.

Contuendam nobis offert hic
nummus aquilam Imperii sim-
plicem, insignia *Hungariae* &
Bohemiae pectore gerentem. In-
tra eius crura duo gladii, inversis
cuspidibus, in decussim positi, cer-
nuntur: superimpositis tribus sig-
lis *F. Ferdinandus R. ex v. ngaria.*

Cl. KOEHLERUS, qui hunc
nummum, loco infra citan-
do, post LUCKIUM edidit, at-
que enarratione historica illu-
stravit, inferius notam chrono-
logicam 52. adiectam esse dicit:
in eius tamen delineatione haud
visendam.

Verum hanc ipsam temporis
notam praefert exemplum LU-
CKII, num. LXXIII. delineatum.

Cum e contrario archetypon
ex thesauris Vindobonensibus
eductum, atque num. LXXIV.
designatum, cum typo laudati
D. KOEHLERI apprime conve-
niat.

Infelix erat expeditio, anno
1552. suscepta contra Turcas,
Hungariam ob Transilvaniam
a FERDINANDO ex pacto, cum
vidua IOANNIS *de Zapolia* inito,
receptam, denuo invadentes.

TOM. II. P. II.

(a) Vid. ISTHUAFF. supra laudatus lib. XVII.
& XVIII. p. 174. seqq.

In ea enim non modo *Segedina* FERDI-
arx frustra obsessa, caesis, qui ^{NANDUS}
paullo ante urbem ceperant, ^{I. IMP.}

nostrorum quinque millibus,
eorumque totidem nasis, in vi-
ctoriae signum, Constantinopo-
lim missis: sed & *Vesprimium*,
Temesvarinum, *Lissa*, aliaque
munita loca, partim armorum
vi, partim infidelitate & igna-
via militum, Praefectorumque,
capta sunt: sola *Agria*, praeci-
pitante iam aestate, hostium vim
sustinente (a). Eius rei non

ultimam causam fuisse pecunia-
rum penuriam, post alios ob-
servat Clar. KOEHLERUS; unde
facile iudicatu est, cur id genus
nummi ea tempestate percussi
sint? At vero, utrum id du-
rante obsidione *Agriae*, an vero

iussu FERDINANDI ex relicta su-
pellectili argentea GEORGII Ar-
chiepiscopi Strigoniensis, & Car-
dinalis, anno superiori ex infi-
diis interfecti (b), factum sit?
dubitat mox laudatus Cl. KOEHL-
LERUS, qui tamen non obscure
hoc ultimum: nummos scilicet
ex dicta supellectile signatos,
amplecti videtur, hisce THUA-
NI (c) verbis persuasus: *Cete-*

ra sibi FERDINANDUS sumpsit.
Aurum & argentum conflatum,
& percussa ex eo moneta, aliquot
mensium stipendium militi distri-
butum. Aurum illud, ut olim
Tolosanum possessoribus exitiale,
& infauitissimus annus, qui secu-
tus est, manifestum fecere, Deo
cura fuisse GEORGII necis ultio-
nem, tot captis a Turco oppidis,
& cladibus per totum regnum ac-
ceptis. Verum, si aurum & ar-
gentum illud, ut THUANUS ex-

E 2

presse

(b) Id lib. XVII. p. 190. seqq.

(c) Lib. IX. p. 188.

FERDINANDUS
I. IMP.

preste ait, conflatum fuit: si moneta ex eo percussa? quo pacto, hi nostri supellectilis notas, & non potius communis monetæ formam præferunt? maxime cum, post necem Cardinalis fati adhuc temporis superfuerit, quo, ante hostis adventum, ordinaria pecunia signaretur. Quare præfentes nummos premente *Agria* obsidione (si tamen ad hunc annum referendi sunt, ac non potius nota illa chronologica a LUCKII chalcographo superaddita fuit) percussos fuisse coniecimus. Quanquam tacente SAMBUCO, auctore & Hungaro & cœvo (a): qui eam obsidionem data opera posterorum memoriæ commendavit, ac reliquis, quos vidimus, rerum Hungaricarum Scriptoribus, res adhuc, iure merito, in ambiguo relinquatur.

De cetero LUCKIUM, qui gladiis in decussim positis forte deceptus, id genus nummos, a MAURITIO Electore Saxonie, anno 1552. contra Turcas proficente, cusos fuisse docuit, iam refutavit Cl. KOEHLERUS. Neque enim gladii isti ad insignia Electoralia pertinent; quippe quorum cuspides sursum, non deorsum, ut oporteret, conversi sunt. KOEHL. P. v. p. 409. LUCK. p. 149. *M. Imp. ar. pond. semunc. & 2. dr.*

LXXV. LXXVI.

Protome FERDINANDI armata, capite nudo, dextrorsum converso: adiecta sententia Sal-

(a) In append. ad BONFINIUM p. 580.

(b) pag. 211.

(c) Erlautertes Evangelisches Oesterreich, erste Fortsetzung p. 157.

(d) Id. op. cit. Vol. I. p. 60. seqq. Vid.

vatoris ex MATH. XXII. v. 21. Tab. v. defumpta: DATE: CÆSARI. QVÆ. SVNT. CÆSARIS. FER. *dinandi*: cuius contextus sequitur in

Aversa: DATE: DEO. QVÆ. SVNT: DEI. Vas quoddam fumans, medium inter vocem ORATIO. *M. S. B. & M. BUOL. ar. pond. I. dr. KOEHL. P. VIII. p. 337.*

Alter ex LUCKIO defumptus (b), ab hoc fere magnitudine solum discrepat: nisi quod effigies Cæsaris ex sola forte licentia chalcographi *Luckiani*, qua quidem sæpius usus est, sinistrorsum conversa sit.

LUCKIUS hunc nummum, maioris scilicet formæ, primus edidit. Eundem repetiit RAUPACHIUS (c) & post hunc mox laudatus KOEHLERUS aliud exemplum minoris moduli attulit, quale & nos in gazis Illustr. Baronis de BUOL. reperimus. Prior cusum fuisse asserbat, in memoriam usus Calicis in Sacra Cœna, Ecclesiis Austriacis a Summo Pontifice, sollicitante FERDINANDO Aug. permitti (d). Negavit RAUPACHIUS, cuius quidem argumenta huc redeunt: Imprimis VOX ista ORATIO, iuxta vasculum adscripta, aperte demonstrat, hic symbolum quoddam *orationis*, titulo videlicet conveniente figuræ, oculis offerri: id quod ex ipsa vasculi figura, amplius intelligitur, quod, utpote fumum emittens, continuo acerram denotat; cum e contrario, si calicem, in Sacra Cœ-

na

etiam, si lubet, PALLAVICIN. hist. Concil. Trident. lib. XXIV. c. XII. n. 8. Card. BONA RER. lit. lib. II. c. 18. & BOSUET Traité de la communion sous les deux especes p. 91.

Tab. V. na usitatum, repræsentare debuisset, patena opertum esset. At qui acerram fumantem *orationis* symbolum esse, utriusque Testamenti paginis testatum (a) est. Cum itaque id ipsum adscripta vox *oratio* confirmet, dubitationis locus superesse haud poterit. Accedit vetus Hebræorum sicles, eandem prorsus figuram referens, quam Eruditi communius pro thuribulo aureo habent (b), calicem certe nemo dixerit. Hæc sunt potissima RAUPACHII argumenta, quibus tamen Cl. KOEHLERUS inprimis respondet: figuram hanc calicis potius, quam thuribuli formam, quod intuentibus pateat, præferre. Verum id est, dempto fumo, & si de forma thuribuli nova sermo sit, secus, si de antiqua, ut nummi veteres docent. Atqui antiquam formam, non novam, seu hodie usitatam, exhiberi, si non necesse, conveniens saltem erat; partim quod acerram fumantem *orationis* symbolum esse, ex paginis veteris potissimum instrumenti discamus; partim quod, ut vero proximum est, symbolum illud, ex veteri nummo mutuatum fuerit. Denique ex ritu S. R. Ecclesiæ Sacerdos sub Missa solemniter thus adolens, citati psalmi tribus versibus utitur: *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo &c.*

Quod de calice, Salvatoris sanguine fumante, D. BUDERO (c) in mentem venit, cum vel

(a) Psal. CXL. v. 2. MAL. I. v. 11. Apoc. 5. v. 8. & cap. VIII. v. 3.

(b) BASNAGE hist. des Juifs tom. VI. p. 538. HOHEISEL Diss. 1. de vasculo Mannæ §. XI. p. 36. quibus addi possunt SPANHEM. de usu & præst. numm. diss.

ipse Cl. Vir æque non probet, neque nos moramur.

FERDINANDUS
I. IMP.

At vero TENZELII expositionem, in hanc quoque rem adductam, quod attinet: ea certe non tam sponte fluit, uti existimat Cl. KOEHLERUS. *Altera facies acerram*, ait TENZELIUS, *exhibet fumantem, iuxta quam adscriptum legitur: ORATIO, in ambitu vero: DATE DEO QUÆ DEI, laudem scilicet & gratiarum actionem, ob Sacramentorum usum, ex integro & secundum primævam institutionem, postliminio reductum* (d). Si namque vasculum illud acerra est, ut TENZELIUS aperte fatetur; iam nec iota nec apex in nummo relinquitur, qui vel usus Calicis vel aliorum Sacramentorum memoriam ingerat. Nam ex acerra nemo certe ad SS. Calicis usum arguet. Quorsum igitur glossema isthoc: *laudem scilicet & gratiarum actionem ob Sacramentorum usum, ex integro & secundum primævam institutionem postliminio reductum?* Si acerræ typus ad laudem Deo reddendam detorqueatur, ubinam remanet *usus calicis* symbolum? Illud videlicet gratis adiectum, ac ex præconcepta opinione, quam a LUCKIO inventam propagarunt alii, profectum esse nemo non videt.

Cetera KOEHLERI longiora sunt, quam ut hic locum invenire queant, atque ita comparata, ut non nisi acceptatis prioribus, seu mox refutatis, robur habere possint.

E 3

PRO-

1. n. 4. p. 10. Rev. CALMET Dict. Bibl. in append. p. 67. n. III. & IV.

(c) In Vindiciis iuris Imperatorii adversus Romæ Episcopos cap. II. §. VI. in not. p. 47.

(d) Münz - Bibel pag. 328.

d

PROLES
FOEMINEÆ
FERDINANDI
I. IMP.

PROLES FOEMINEÆ
FERDINANDI I. IMPERAT.

BREVIARIUM VITÆ

ELISABETHÆ, ANNÆ, MARIE, MAGDALENÆ,
CATHARINÆ, ELEONORÆ, BARBARÆ,
ET IOANNÆ.

ELISABETHA FERDINANDO Lincii anno 1526. die IX. Iulii ^{Tab. V. seq.} primo inter foemellas loco nata, SIGISMUNDO Poloniae Regi (77.) anno 1543. die XXI. Aprilis in matrimonium elocata fuit. Hæc dum viveret, S. IACOBO speciali cultu dedita erat. (78.). Obiit *Vilnae* in *Lithuania* anno 1545. die xv. Iunii morte subita: Princeps ob morum probitatem, pietatemque digna, quæ Regi heredem peperisset. *Vid. plura apud MANLIUM, PUTSCHIUM, GANSIUM, aliosque.*

ANNA, FERDINANDI I. Cæsaris Augusti filia (80.) anno 1528. die VII. Iunii *Praga* in hanc lucem edita, ALBERTO V. Bavariæ Duci (79. 80.) anno 1546. die IV. Iulii matrimonio iuncta, eidem filios quinque & duas filias peperit: diem extremum clausit anno 1587. aut serius, qua de re videbimus alibi. *Vid. plura apud eosdem & ADELZREITER Annal. Boic. P. II. lib. XII. pag. 324.*

MARIA anno 1531. die xv. Maii *Praga* genita, GUILIELMO Iulix, Clivix & Montium Duci penultimo, anno 1546. die XVIII. Iulii nupsit (81.). Huic cum sex liberos, quos inter duo mares erant, genuisset, ante mortem in mentis quamdam alienationem, quemadmodum & maritus ipse, lapsa, anno 1592. e vivis excessit. *Plura apud Auctores citatos.*

MAGDALENA, FERDINANDI I. Imp. filia (82.) hunc mundum *Oeniponti* anno 1532. die XIV. Augusti ingressa est. Hæc omni virtutum genere excellens, virginitatem suam Deo consecrans, anno 1568. Collegium Virginum, hunc in finem *Halla* extructum, una cum sorore HELENA ingressa est, ubi cum ad annum usque 1590. pie vixisset, cælos petiit: S. PETRO Apostolo, dum viveret, singulari cultu addicta (83.) KHEVENHÜLLER *Tom. I. imag. ceteri laudati.*

CATHARINA *Vindobonæ* anno 1533. die XXIII. vel XXV. Septembris: (nam Auctores variant) in lucem edita, Duci Mantuæ FRANCISCO III. primum, anno 1549. elocata, sed eo, anno insequenti, præmatura morte extincto, SIGISMUNDO II. Poloniae Regi (84.) secundis nuptiis anno 1553. coniuncta fuit. Verum ab hoc repudiata, infortunium suum singulari cum patientia, tum constantia tulit, atque anno demum 1577. ad plures abiit. *Auctores citati. Epitom. rer. gest. sub MAXIMILIANO II. apud SCHARD. tom. IV.*

ELEO-

Tab. V.
icq.

ELEONORA, seu LEONORA, FERDINANDI I. Imp. filia PROLES FOEMINEÆ FERDINANDI I. IMP. (86. 87.) lucem accepit *Vindobonæ* anno 1534. die secundo Novembris. Hæc anno 1561. GUIELMO *Gonzaga* Mantuæ Duci (88.) nuptui data (85. 86. 88.) eidem filium, duasque filias genuit. Mortem oppetiit plena virtutum die v. Augusti 1594. exactis in statu viduitatis annis septem. *Auctores laudati.*

BARBARA FERDINANDO anno 1539. die xxx. Aprilis nata, secunda uxor ALPHONSO II. Duci Ferrariæ anno 1565. tradita (89.), ibidem, superstite marito, 1572. sine prole de vita decessit. Huic pavonem, expansa cauda, adiectoque lemmate ex SALAMONE mutuato: *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*, pro symbolo fuisse testatur GANSIUS p. 269. *Idem.*

IOANNA, FERDINANDI I. Imp. filia (90.) anno 1547. die xxiv. Ianuarii orta, FRANCISCO Magno Etruriæ Duci (91. 92.), cum a variis ante frustra petita esset, obtigit. Princeps cum forma præstantissima, tum pudicitia, modestiaque laude, inter paucas commendata. Hæc quinque liberorum mater, ex partu denique (93.) obiit anno 1578. SPENER. *in syll. p. 74. ceteri.*

ELISABETHÆ NUMMI.

LXXVII.

Tab. V.

SIGISMUND. *us* AVGVSTVS. D. *ei* G. *ratia* REX. POLONIÆ. Caput Regis ad medium pectus, cataphractum, cum crispato collari: capite nudo, ad lævam converso, cum promissa & acuta barba, in pectus defluente.

Aversa carens inscriptione exhibet protomen ELISABETHÆ Archiducis vittatæ, cum parvo pileo & collari, dextrorsum respicientis. T. H.

LXXVIII.

Adversa similis præcedenti typo averfæ, sed hic pone caput Regiæ additæ initiales litteræ nominis EL. *isabetha.*

Postica inter siglas s. & i. statuam S. IACOBI Apostoli, adverso corpore, habitu peregrinantium *Compostellam* repræsentat; quippe cuius pileus concha marina insignitus. Baculum præterea gestat nodatum, atque

inferius ferratum, peramque cum pallio ab humeris ad talos defluente. Unde intelligas, Principem, dum viveret, huic Apostolo speciatim addictam fuisse. M. Imp. ar. pond. i. unc.

ANNÆ NUMMI.

LXXIX.

ALBERT. *us* D. *ei* G. *ratia* COMES. PALATINVS. RHENI. VTRIVSQ. *ue* BAVARIÆ. DVX. MONARCH. COPHRIS. SVABE. ANNA. D. *ei* G. *ratia* DVCIS. *sa* BAVAR. *ie* VNGAR. *ie* BOHEMIÆ. REGINA. ARCHID. *ucissa* AVSTRIÆ. COMIT. *issa* TIROLIS.

In umbone icones obversæ Ducis ALBERTI & ANNÆ *Austriacæ*, ad crura. Ille, capite nudo accisis crinibus, finistrorsum respiciens, cataphractus, barbatus, dextra gladium nudatum sustinens, sinistra vel capulum gladii bellatoris prehendit, vel baculum militare, seu scipionem tenet. Torquem pectore gestat, quem licet aureo vellere destitutum, ad eundem tamen

PROLES
FOEMI-
NEÆ
FERDI-
NANDI
I. IMP.

tamen ordinem pertinere cum ex eiusdem figura, tum ex eo coniicitur; quod anno 1546. a CAROLO V. in hunc ordinem adlectus fuerit (a). Hæc dextrorsum conversa, capite pileolo & vitta obtecto, cum collari ex unionibus.

Ex geniis, scuta *Bavariae* & *Austriae* iungentibus, & ferta tenentibus, videri posset, elegans hoc numisma ob nuptias ALBERTI V. cognomento *Maximi*, cum ANNA, FERDINANDI I. Imp. filia, signatum fuisse. Verum quo minus hoc dici possit, oris habitus ALBERTI facit; utpote, qui iam ætate proventus, atque adeo insigniter barbatus representatur, cum tamen dictæ nuptiæ anno 1546. die IV. Iulii, quo Dux annum ætatis undevigesimum vixdum ingressus fuerat, celebratæ sint.

Ceterum non minima difficultas hic sese offert circa verba inscriptionis ultima: MONARCH COPHIRIS SVABE, ex quibus, in quamcunque partem, prout hic iacent, versaveris, haud facile idoneum quid, aptumque excindes. Re itaque cum amicis collata, in sententiam Cl. *Joan. Georg. Schwandneri*, rebus valde opportunam, eundem esse visum est, qui ad errores five chalcographi five sculptoris recurrens, litteris perperam incisis, hunc in modum medendum esse censuit.

Inprimis ex MONARCH, MONACHENSIS, seu rectius *Monacensis* faciendum: Monacensis videlicet stirpis, a ceteris distinguendæ gratia. Nam universam

(a) INSPRUGER Vell. aur. p. 102.

Gentem Bavaricam olim in *Ingolstadiensem*, *Landshutanam*, & *Monacensem* dispartitam fuisse, norunt Genealogi. Quamvis autem prior iam anno 1465. cum LUDOVICO *Gibbo*, altera vero anno 1520. cum MARGARETHA, GEORGII *Divitis* filia, extinctæ fuerint: facile tamen contigit, ut ex consuetudine olim inveterata, atque id temporis memoriam hominum nondam fugiente, antiquus, quoad hoc discrimen, usus retentus fuerit.

Sequitur absurdum illud: COPHIRIS, sub quo titulum *Comitis Palatini Rheni* reconditum esse, omnino arguitur. Postremum denique SVABE, æque ad connexionem præcedentis tituli pertinere videtur, atque forte non incongrue per siglas S. V. A. BI vel RA. id est *spanheimensis veldensis ac bipontinus*, vel *ravenspergensis*, videlicet *comes* (nam id præcessit) exponendum: si ve etiam ultimum E A, littera B seorsim sumptum, in et cetera emendate resolvendum.

Ceterum ipsa quoque ANNA *Regina Hungariae & Bohemiae* titulo utitur, quod ex usu Regionum liberorum in hisce Regnis esse, supra (b) vidimus. Hæc certe non solum in nummis hocce honoris vocabulum usurpat, sed & in charta quadam apud STEYRERUM in Collectaneis. T. H. *Ducum Bavariae*.

LXXX.

ALBERTVS. D. ei G. ratia COM. es PAL. atinus RHE. ni VTRIVS. que BAVA. rie DVX. ANNA. AB. AVS.

(b) Num. IV. pag. 6.